

Η νομοθετική συναίνεση στη Βουλή δύο χρόνια μετά τις εκλογές, Ιούλιος 2023 – Ιούλιος 2025:

Σταθεροποίηση της χαμηλής νομοθετικής συναίνεσης
από το σύνολο της αντιπολίτευσης στην κυβερνητική πολιτική

Βασικά συμπεράσματα:

- Στο μέσο της θητείας της Κυβέρνησης που εκλέχθηκε τον Ιούλιο του 2023, η νομοθετική συναίνεση (υπερψήφιση επί της αρχής) της αντιπολίτευσης στα νομοσχέδια που έφερε προς ψήφιση η κυβερνητική πλειοψηφία στο Κοινοβούλιο (Ιούλιος 2023-Ιούλιος 2025) είχε ως εξής (σε φθίνουσα σειρά):
 - ΠΑΣΟΚ: 31%.
 - ΣΥΡΙΖΑ: 13,8%.
 - Σπαρτιάτες: 12,9%.
 - Νίκη: 6%.
 - Πλεύση Ελευθερίας: 6%.
 - Νέα Αριστερά: 4,2%.
 - Ελληνική Λύση: 2,6%.
 - ΚΚΕ: 0%.
- Κατά το δεύτερο έτος της κυβερνητικής θητείας (Ιούλιος 2024-Ιούλιος 2025) όλα τα κόμματα της αντιπολίτευσης μετακινήθηκαν σε χαμηλότερη νομοθετική συναίνεση σε σχέση με το πρώτο έτος (Ιούλιος 2023-Ιούλιος 2024). Συγκεκριμένα καταγράφονται οι εξής μεταβολές σε ποσοστιαίες μονάδες (σε φθίνουσα σειρά):
 - Νίκη: -3.
 - ΣΥΡΙΖΑ: -2,6.
 - Νέα Αριστερά: -2,3.
 - Σπαρτιάτες: -2.
 - ΠΑΣΟΚ: -1,8.
 - Πλεύση Ελευθερίας: -1,5.
 - Ελληνική Λύση: -0,4.
 - ΚΚΕ 0% (σταθερά δεν υπερψηφίζει νομοσχέδια της κυβερνητικής πλειοψηφίας).
- Η μέση νομοθετική συναίνεση των κομμάτων της αντιπολίτευσης διαμορφώθηκε στο 12,8%, το χαμηλότερο ποσοστό της περιόδου 2004-2025. Η χαμηλή αυτή νομοθετική συναίνεση μπορεί να ερμηνευθεί ως αύξηση της πόλωσης μεταξύ κυβέρνησης και αντιπολίτευσης.
- Η ανάλυση της νομοθετικής συναίνεσης δείχνει πως όσο τα κόμματα απομακρύνονται από το κέντρο του παραδοσιακού άξονα αριστεράς - δεξιάς, τόσο μειώνεται η νομοθετική τους συναίνεση. Με άλλα λόγια, τα κόμματα στα άκρα του πολιτικού φάσματος τείνουν να δείχνουν χαμηλότερη νομοθετική συναίνεση απέναντι στις εκάστοτε κυβερνήσεις, ενώ τα κόμματα κοντά στο κέντρο τείνουν να είναι πιο συναινετικά.

i Επικεφαλής Ερευνών ΚΕΦΙΜ

ii Ερευνητής ΚΕΦΙΜ

Εισαγωγή:

Οι εκλογές της 25ης Ιουνίου 2023 και οι διασπάσεις της επόμενης περιόδου είχαν ως αποτέλεσμα η Νέα Δημοκρατία να διαθέτει αυτοδύναμη κυβερνητική πλειοψηφία με οκτώ κόμματα να συνθέτουν σήμερα την αντιπολίτευση.

Η παρούσα μελέτη αναλύει τη νομοθετική συναίνεση των κομμάτων της αντιπολίτευσης στα νομοσχέδια που εισήχθησαν και υπερψηφίστηκαν από την κυβερνητική πλειοψηφία. Εξετάζεται τόσο η προγραμματική σύγκλιση του εκάστοτε κόμματος της αντιπολίτευσης με την κυβερνητική πλειοψηφία, όσο και η γενική πόλωση μεταξύ κυβέρνησης και αντιπολίτευσης.¹ Η ανάλυση επικεντρώνεται στους «τυπικούς νόμους» και όχι στις διεθνείς συμβάσεις, οι οποίες ακολουθούν διαφορετική διαδικασία ψήφισης και παραδοσιακά τυγχάνουν πολύ μεγαλύτερης νομοθετικής συναίνεσης από όλα τα κόμματα της αντιπολίτευσης.²

Η νομοθετική συναίνεση στη Βουλή δύο χρόνια μετά τις εκλογές, Ιούλιος 2023 – Ιούλιος 2025

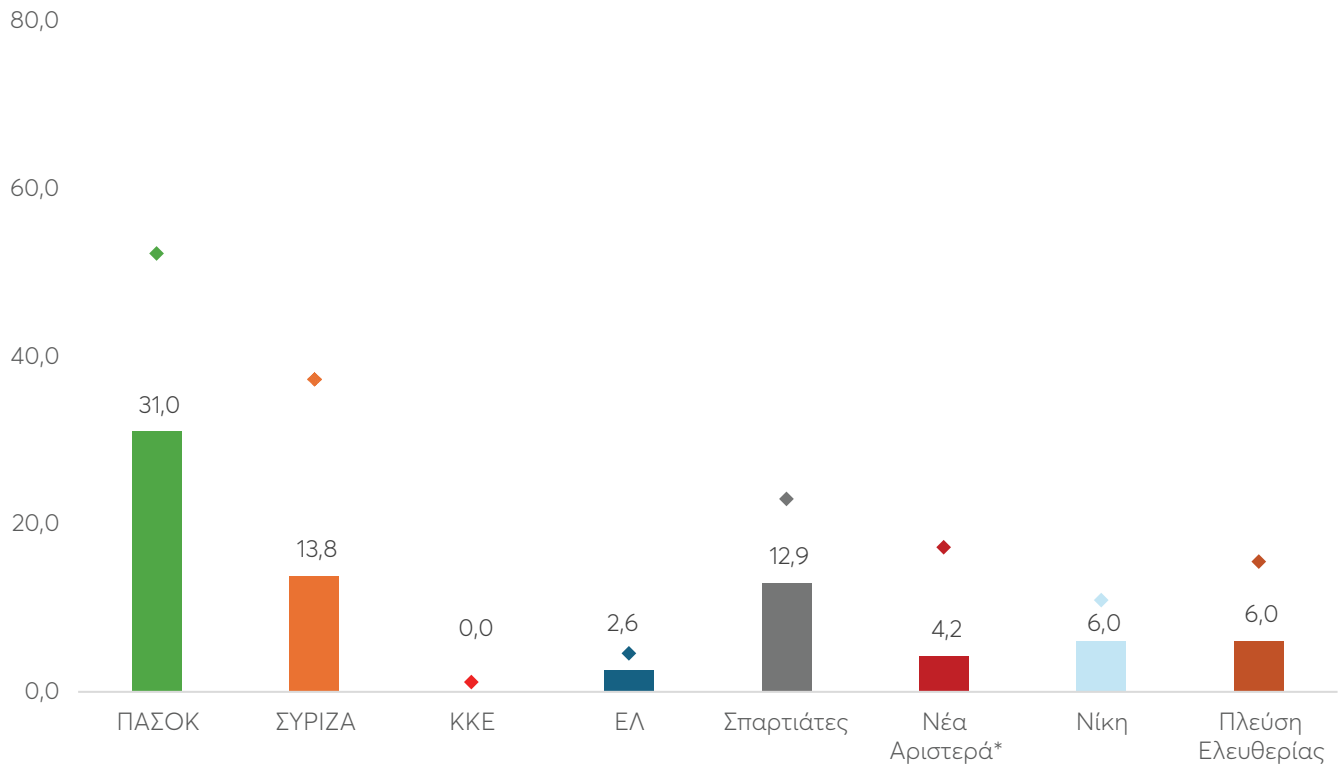
Στο Γράφημα 1 παρουσιάζεται η νομοθετική συναίνεση της αντιπολίτευσης στα 116 νομοσχέδια που εισήγαγε και υπερψήφισε η κυβερνητική πλειοψηφία κατά τα δύο πρώτα έτη της τρέχουσας κοινοβουλευτικής περιόδου, στο διάστημα Ιούλιος 2023 – Ιούλιος 2025. Το ΠΑΣΟΚ υπερψήφισε το 31% των κυβερνητικών νομοσχεδίων, ο ΣΥΡΙΖΑ το 13,8%, η Ελληνική Λύση το 2,6%, οι Σπαρτιάτες το 12,9%, η Νέα Αριστερά το 4,2%, η Νίκη το 6% και η Πλεύση Ελευθερίας επίσης το 6%. Το ΚΚΕ δεν υπερψήφισε κάποιο νομοσχέδιο.

1 Βλ. σχετικά και ενδεικτικά: Tuttnauer, O. (2018). If you can beat them, confront them: Party-level analysis of opposition behavior in European national parliaments. *European Union Politics*, 19(2), 278-298. <https://doi.org/10.1177/1465116517752870> και Tuttnauer, O., & Wegmann, S. (2022). Voting for Votes: Opposition Parties' Legislative Activity and Electoral Outcomes. *American Political Science Review*, 116(4), 1357-1374. doi:10.1017/S0003055422000338..

2 Για το πλήρες μεθοδολογικό σημείωμα βλ. Σαραβάκος, Κ. (2025). [Δείκτης Νομοθετικής Συναίνεσης: Ο βαθμός προγραμματικής σύγκλισης κυβέρνησης και αντιπολίτευσης Ιούλιος 2023 – Δεκέμβριος 2024](#). Κέντρο Φιλελεύθερων Μελετών – Μάρκος Δραγούμης

Γράφημα 1. Νομοθετική Συναίνεση των κομμάτων της αντιπολίτευσης επί κυβέρνησης ΝΔ (Κυρ. Μητσοτάκη), Ιούλιος 2023 - Ιούλιος 2025

100,0%

N = 174

116 Νομοσχέδια & 58 Διεθνείς Συμβάσεις

Με ρόμβο σημειώνεται το ποσοστό υπερψήφισης αν συνυπολογιστούν και οι διεθνείς συμβάσεις.

*95 Νομοσχέδια & 50 Διεθνή Σύμβαση

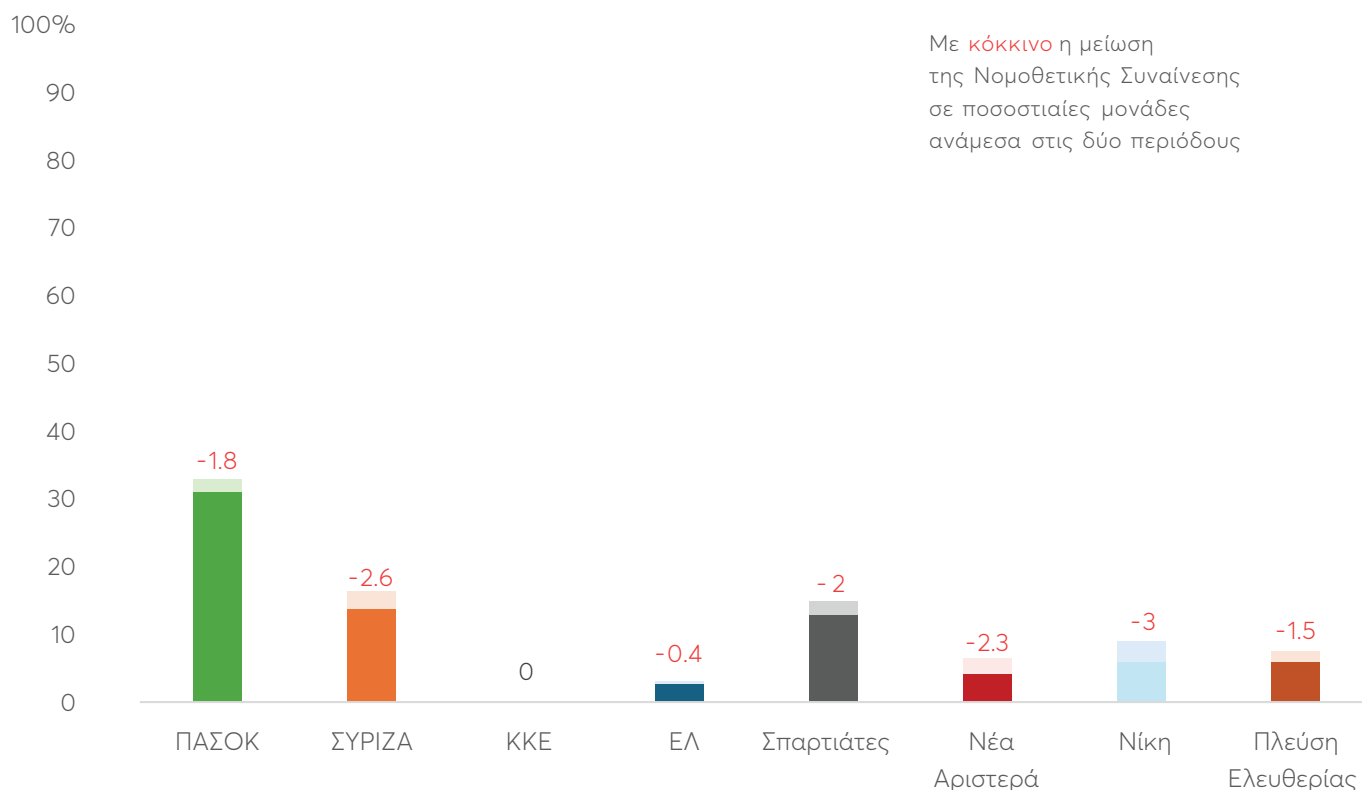
Πηγή: Σαραβάκος, Κ., Βαλλιάνος, Ι. (2025). *Δεδομένα Δείκτη Νομοθετικής Συναίνεσης* (Έκδοση: Ιούλιος 2025, Περίοδος: Μάιος 2004 – Ιούλιος 2025). Κέντρο Φιλελεύθερων Μελετών - Μάρκος Δραγούμης.

Η νομοθετική συναίνεση ανά έτος: 2023-2024 και 2024-2025

Όπως καταδεικνύει το Γράφημα 2, παρατηρείται ότι τον δεύτερο χρόνο της διακυβέρνησης ΝΔ (Ιούλιος 2024-Ιούλιος 2025) όλα τα κόμματα της αντιπολίτευσης μείωσαν τη νομοθετική τους συναίνεση σε σύγκριση με το πρώτο έτος της Κοινοβουλευτικής περιόδου (Ιούλιος 2023-Ιούλιος 2024). Πιο

συγκεκριμένα, το ΠΑΣΟΚ μείωσε τη νομοθετική του συναίνεση κατά 1,8 ποσοστιαίες μονάδες, ο ΣΥΡΙΖΑ κατά 2,6 μονάδες, η Ελληνική Λύση κατά 0,4 μονάδες, οι Σπαρτιάτες κατά 2 μονάδες, η Νέα Αριστερά κατά 2,3 μονάδες, το κόμμα Νίκη κατά 3 μονάδες και η Πλεύση Ελευθερίας κατά 1,5 μονάδες, ενώ το ΚΚΕ παρέμεινε σταθερό στο 0 % χωρίς καμία μεταβολή (Γράφημα 2).

Γράφημα 2. Διαφορά Νομοθετικής Συναίνεσης από τα κόμματα της αντιπολίτευσης μεταξύ κυβερνήσεων Ιούλιος 2019 – Απρίλιος 2023 και Ιούλιος 2023 – Ιούλιος 2024.

Πηγή: Σαραβάκος, Κ., Βαλλιάνος, Ι. (2025).

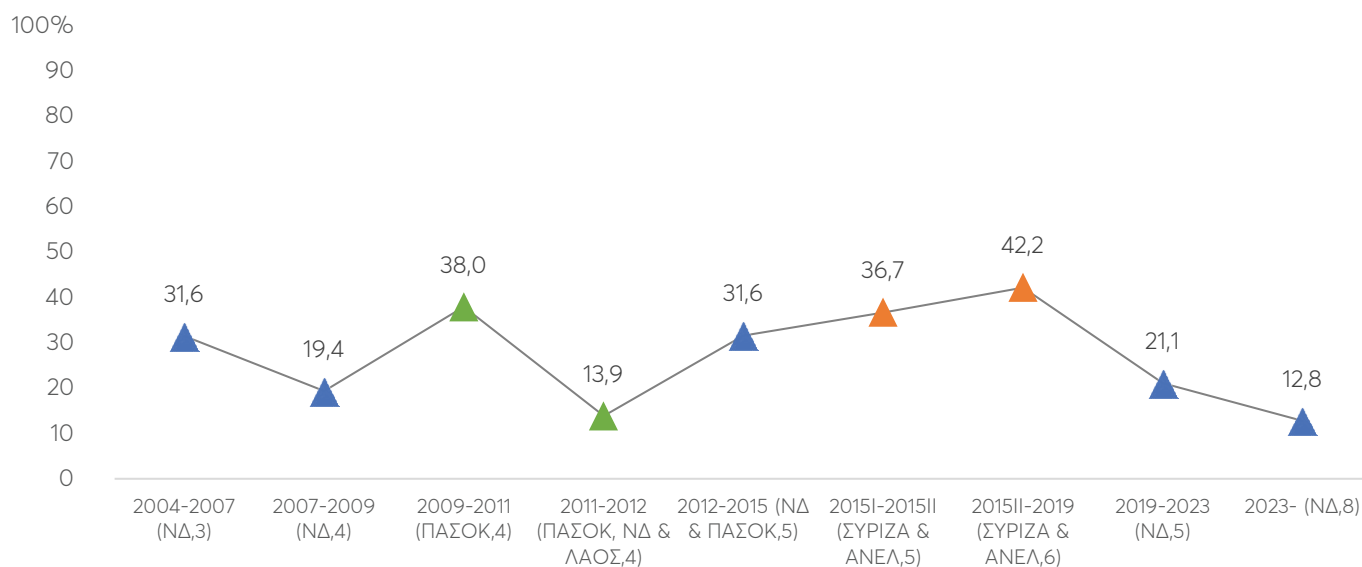
Η τάση αυτή αποτυπώνεται και στη μέση νομοθετική συναίνεση των κομμάτων της αντιπολίτευσης,³ η οποία αντανακλά την ευρύτερη πόλωση μεταξύ κυβέρνησης και αντιπολίτευσης. Η μέση νομοθετική συναίνεση των κομμάτων της αντιπολίτευσης διαμορφώθηκε τη περίοδο Ιούλιος 2023 – Ιούλιος 2025 στο 12,8%, το χαμηλότερο ποσοστό της περιόδου 2004-2025 (Γράφημα 3). Η χαμηλή αυτή νομοθετική

συναίνεση μπορεί να ερμηνευθεί ως αύξηση της πόλωσης μεταξύ κυβέρνησης και αντιπολίτευσης ως προς το νομοθετικό έργο, σε σχέση με την προηγούμενη Κοινοβουλευτική περίοδο (2019-2023), όταν η αντίστοιχη μέση νομοθετική συναίνεση βρισκόταν στο 21,1%.

3 Σχετικά με την υπολογισμό της μέσης νομοθετικής συναίνεσης (σταθμισμένης βάσει των εδρών) βλ. Σαραβάκος, Κ. (2024). [Δείκτης Νομοθετικής Συναίνεσης Ο βαθμός προγραμματικής σύγκλισης κυβέρνησης και αντιπολίτευσης Ιούλιος – Δεκέμβριος 2023](#). Κέντρο Φιλελεύθερων Μελετών - Μάρκος Δραγούμης.

Γράφημα 3. Μέση νομοθετική συναίνεση αντιπολίτευσης ανά κυβέρνηση, 2004-2025

(Σταθμισμένη βάσει των εδρών)

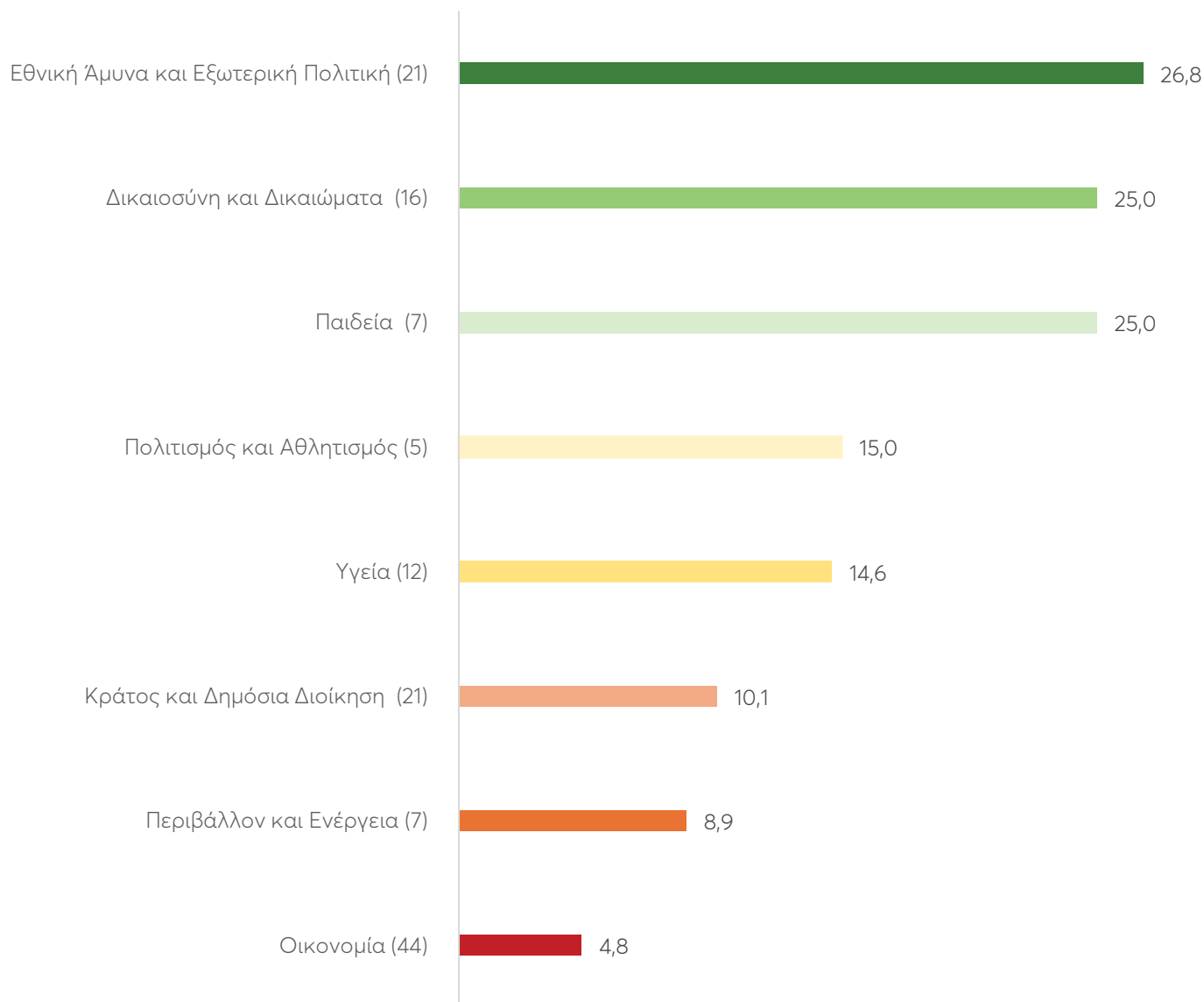
Σημείωση: Σε παρένθεση δίνεται η κυβέρνηση και ο αριθμός των κομμάτων της αντιπολίτευσης

Πηγή: Σαραβάκος, Κ., Βαλλιάνος, Ι. (2025).

Ως προς τον τομέα όπου καταγράφεται η χαμηλότερη μέση νομοθετική συναίνεση από την αντιπολίτευση, η οικονομία έρχεται πρώτη με μόλις 4,8% και ακολουθεί το περιβάλλον και η ενέργεια με

8,9%. Στον αντίποδα, ο τομέας με την υψηλότερη μέση νομοθετική συναίνεση είναι αυτός της εθνικής άμυνας και της εξωτερικής πολιτικής με 26,8% και ακολουθεί η δικαιοσύνη και τα δικαιώματα με 25%.

Γράφημα 4. Μέση νομοθετική συναίνεση της αντιπολίτευσης ανά κυβέρνηση, 2004-2025

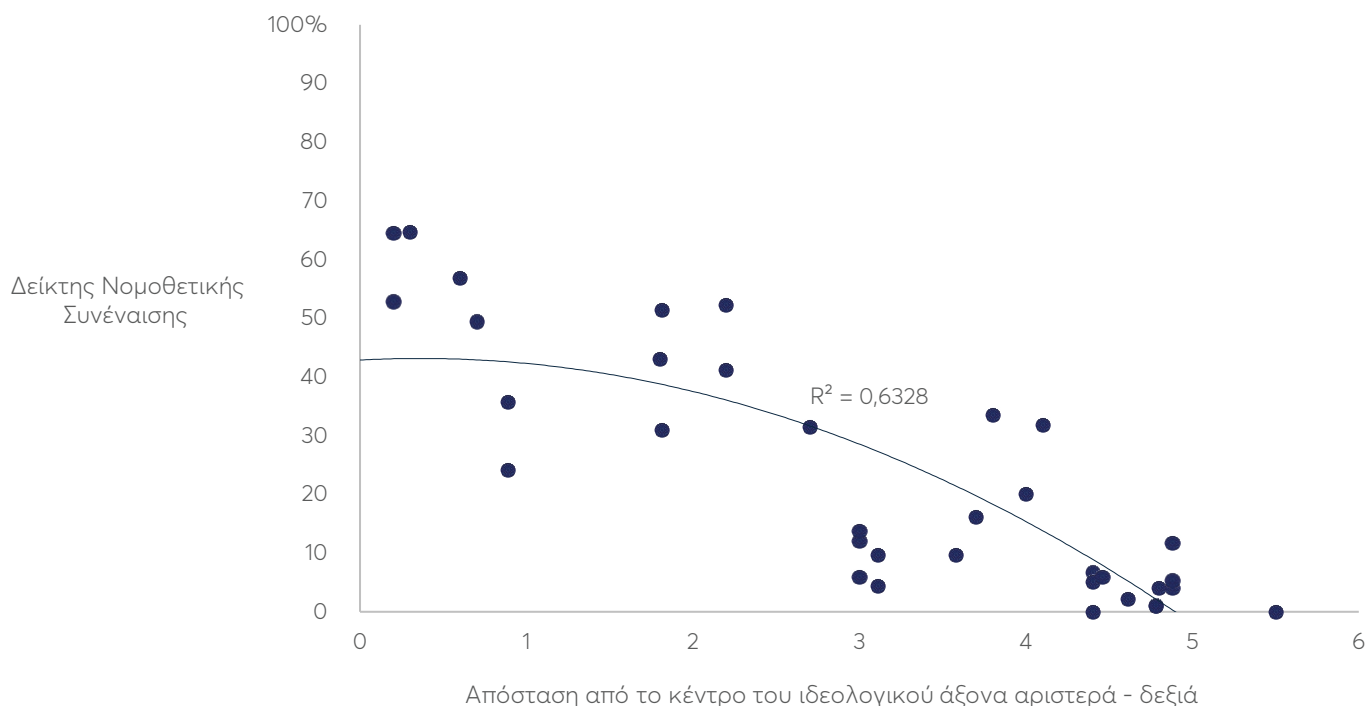

Πηγή: Σαραβάκος, Κ., Βαλλιάνος, Ι. (2025).

Ένας βασικός παράγοντας που επηρεάζει τον βαθμό νομοθετικής συναίνεσης είναι η ιδεολογική τοποθέτηση των κομμάτων. Όπως φαίνεται στο Γράφημα 5, όσο ένα κόμμα απομακρύνεται από το πολιτικό κέντρο, η συναίνεση μειώνεται απότομα· ωστόσο αυτή η πτώση επιβραδύνεται όσο πλησιάζει στα άκρα, καθώς ο βαθμός συναίνεσης είναι ήδη

πλέον πολύ χαμηλός. Με άλλα λόγια, τα κόμματα που τοποθετούνται κοντά στο κέντρο του παραδοσιακού άξονα αριστεράς-δεξιάς μειώνουν την συναίνεση τους αν μετακινηθούν λίγο προς τα άκρα, ενώ τα κόμματα στα άκρα του πολιτικού φάσματος, έχουν εξ αρχής χαμηλή συναίνεση και δεν την περιορίζουν περαιτέρω σε σημαντικό βαθμό.

Γράφημα 5. Απόσταση από το κέντρο του ιδεολογικού άξονα αριστερά - δεξιά και Δείκτης Νομοθετικής Συναινέσης

Πηγές: Σαραβάκος, Κ., Βαλλιάνος, Ι. (2025). Rovny, J., Bakker, R., Hooghe, L., Jolly, S., Marks, G., Polk, J., Steenbergen, M., & Vachudova, M. (n.d.). [25 years of political party positions in Europe: The Chapel Hill Expert Survey, 1999–2024 \[Working paper\]](#). Ίδιοι υπολογισμοί.

Συμπερασματικά

Στα μέσα της τρέχουσας κοινοβουλευτικής θητείας (Ιούλιος 2023 – Ιούλιος 2025), η νομοθετική συναίνεση των κομμάτων της αντιπολίτευσης στα νομοσχέδια που εισήγαγε και υπερψήφισε η κυβερνητική πλειοψηφία μειώθηκε από τον πρώτο στον δεύτερο χρόνο και κατέγραψε σημαντική μείωση σε σχέση με την προηγούμενη κοινοβουλευτική περίοδο (2019-2023). Η μέση νομοθετική συναί-

νεση βρίσκεται στο χαμηλότερο ποσοστό από το 2004, υποδεικνύοντας αυξημένη πόλωση μεταξύ κυβέρνησης και αντιπολίτευσης. Η μείωση της νομοθετικής συναίνεσης καταγράφεται σε όλα τα αντιπολιτευόμενα κόμματα, και είναι εντονότερη στον τομέα της οικονομίας. Το κομματικό σύστημα φαίνεται συνεπώς να μετακινείται σε ένα πεδίο μεγαλύτερης πόλωσης μεταξύ των κομμάτων της αντιπολίτευσης και της εφαρμοσμένης πολιτικής της κυβέρνησης.

Το Κέντρο Φιλελεύθερων Μελετών είναι η κύρια ανεξάρτητη, μη κρατική, μη κομματική φιλελεύθερη δεξαμενή σκέψης στην Ελλάδα. Έχει τη νομική μορφή της αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρείας και έδρα την Αθήνα. Το όραμά μας είναι μια Ελλάδα πρότυπο οικονομικής και κοινωνικής ελευθερίας που παρέχει στους πολίτες της τη δυνατότητα να δημιουργήσουν και να επιδιώξουν τα όνειρα και τις φιλοδοξίες τους. Ο σκοπός του Κέντρου Φιλελεύθερων Μελετών είναι να αυξήσει την επιρροή των φιλελεύθερων προτάσεων και ιδεών στον δημόσιο διάλογο και την πολιτική. Το έργο του περιλαμβάνει ερευνητικά προγράμματα, εκδόσεις και εκδηλώσεις που έχουν ως επίκεντρο την αύξηση της ατομικής ελευθερίας για κάθε πολίτη.

Οι απόψεις που δημοσιεύονται στο κείμενο εκφράζουν τους συντάκτες του και όχι απαραίτητα τον οργανισμό.

ΚΕΝΤΡΟ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

Στέγη Μάρκου Δραγούμη
Μαιζώνος 38, Αθήνα
Τ: +30 210 5238373
info@kefim.org

facebook.com/kefim.org

twitter.com/kefim_org

gr.linkedin.com/company/centerforliberalstudies

youtube.com/kefim